SÜNNET İNKARCILIĞI
VE
ARKA PLANI

Feriduddin AYDIN
feriduddin@gmail.com

دار العِبَر للطباعة والنشر
Al-Ibar Publishing
İstanbul-2021

Başlıklar:

* Ön Açıklama
* Sünnet Kavramı
* Kitap İle Sünnet Arasındaki Bağ
* Hadîslerin Tesbiti
* Kimler niçin Sünneti inkâr diyor?
* Sünneti Savunmadaki Karmaşa ve Çelişkiler

Ön Açıklama

Kitap ve **Sünnet** İslâm'ın iki temel kaynağıdır. İslâm'ın bir bütün olarak anlaşılması ve hayata geçirilebilmesi ancak bu iki kaynak sayesinde mümkün olabilir. Dolayısıyla aralarında son derece güçlü bir bağ mevcuttur.

Kitap ve **Sünnet** arasındaki bu bağın ne kadar güçlü olduğunu -*her şeyden önce*- bu iki kaynağın içinden anlamak mümkündür. Bunlardan her biri, öbürü ile olan alâkasını o derece açık ve muhkem vurgularla dile getirmektedir ki aralarındaki bütünlüğü görmezden gelmek imkânsızdır. Bu husus, -*çalışma boyunca gerektiği yerlerde*- ayrıntılarıyla açıklanacaktır.

Gerek İslâm Ümmeti'nin selefleri, gerekse onları -*günümüze kadar*- tarihin her döneminde temsil eden İslâm âlimleri bu iki kaynağı -*her türlü olumsuzluğa ve saldırılara karşı*- korumayı başarabilmişlerdir. Başlı başına bu gerçek bile -*ilâhî teyit ve tevfikle*- kitap ve Sünnetin zamanımıza kadar nasıl kusursuz bir şekilde ulaşabildiğini kanıtlamaktadır. Tabiatıyla -*hiçbir dine ve hiçbir felsefeye nasip olmayan*- bu muazzam süreklilik gerçek ilim erbabını hayran bırakmaktadır. Çünkü insanlık tarihinin kaydettiği hiçbir din ve düşünce, hiçbir düzen ve kurum yozlaşmaktan ve çarpıtılmaktan kurtulamamıştır; Buna rağmen İslâm, bu iki kaynağı sayesinde -*hiç değilse kitâbî olarak*- aslına tamamen uygun şekilde zamanımıza intikal edebilmiştir. Bu münasebetle vurgulamak gerekir ki -*tarihin akışı içinde*- uydurulmuş olan (***İsmâilîlik***, ***Nusayrîlik***, ***Dürzîlik***, ***Hurremîlik***, ***Mecûsî Şiîlik***, ***Şamano-Budist Müslümanlık***, ***Kadyânîlik*** ve ***Bahaîlik*** gibi) dinlerden ve tarikatlardan İslâm'ı ayırt etmek mümkün olabilmiştir.

Sünnet inkârcılığı da -*biraz önce adları sıralanan*- dinler ve tarikatlar gibi İslâm'a saldırının başka bir türüdür. Bu akım, aslında pek eskilere dayanır ve konu çok ayrıntılıdır; burada olabildiğince özetlenmiştir. Bu sorun, tarih boyunca bir yanardağ gibi bazen püskürmüş bazen sönmeye yüz tutmuştur; ama tamamen sönmemiştir. Nitekim yakın geçmişte bu problem yeniden nüksetmiş ve günümüzde Özellikle *(azınlıktaki)* ***Müslim-Mü'min*** kitleleri ciddi şekilde endişelendirmiştir. Bu kaygının yanı sıra, -*ilginçtir ki*- Sünnet inkârcılığı, aynı zamanda Müslümanlığa bağlı çeşitli mistik grupları da meşgul etmiş ve hareketlendirmiştir! Bu gruplar hakkında "Sünneti Savunmadaki Karmaşa ve Çelişkiler" başlığı altında özet bilgiler sunulacaktır.

Bu makalede ***"Sünnet"*** kavramı, Kitap İle Sünnet Arasındaki Bağ, Hadîslerin Tesbiti, Kimler niçin Sünneti inkâr diyor, konuya ilişkin karmaşa ve çelişkiler; ayrıca Sünnetin Müslümanlığa değil, tam aksine İslâm'a ait temel bir kurum olduğu hakkında açıklamalar yapılacaktır.

***

Sünnet Kavramı

Sünnet kavramının özü hakkında konuya önce kısa bir sunumla başlayalım. **Sünnet** السُّنَّة: Arapça bir kelimedir; yol, çığır ve usul anlamlarına gelir; gelenek ve örf mânâlarında da kullanılır. ***Sünnet*** sözcüğü Kur'ân-ı Kerîm'de hem yalın[1], hem ***"Sünen"***[2] kipinde çoğul, hem de ***"Sünnetullah"***[3] şeklinde bileşik tabir olarak geçer. Bu kelime birçok hadîs metninde de geçer. Şu meâldeki hadîs örneğinde olduğu gibi:

"Her kim güzel bir çığır[4] açacak olursa onun sevabına bizzat kendisi nail olacağı gibi kıyamete dek o çığırı izleyenlere verilecek sevabın aynısına da nail olur; onu izleyenlerin sevabında ise azalma olmaz. Keza, her kim kötü bir çığır açacak olursa onun cezasına kendisi çarptırılacağı gibi kıyamete kadar onu izleyenlere verilecek cezanın aynısına da çarptırılır; onu izleyenlerin cezalarında ise bir azalma olmaz."[5]

Sünnet kelimesi, nafile namazlar için de kullanılmıştır. Örneğin: Öğle namazının ilk sünneti gibi…

Sünnet sözcüğü aynı zamanda fıkıh, fıkıh usulü, hadîs ve kelâm ilimlerinin önemli terimlerindendir. Bütün bu ilim dallarında ***"Sünnet"***, Muhammed aleyhisselâm'ın yaşayış biçimini örnek almak anlamında kullanılmıştır. Sünnet esas itibariyle Rasûlullah'ın tüm söz ve davranışlarını inceleyen bilim dalının adıdır. Onun sözel ifadelerine ***«kavlî sünnet»*** veya ***«hadîs»***, eylemsel davranışlarına ise ***«fiilî sünnet»*** adı verilmiştir. Ayrıca onun onaylayıcı tavırlarına ***«takrîrî sünnet»*** adı verilmiştir. Fakat İslâm âlimleri nezdinde sözlü sünnetin bağlayıcı, takrîrî sünnetin ise bağlayıcı olmadığı kanaati hakimdir. Bu ilgiyledir ki onun her sözü ve her davranışı temelde sünnet olarak

---

[1] Bkz. El-Hicr/13; el-Isrâ'/77; el-Kehf/55.

[2] Bkz. Âli İmran/137; en-Nisâ'/26

[3] Bkz. el-Ahzâb/38, 62; el-Feth/23.

[4] ***"Çığır"*** sözcüğünün karşılığı, hadîsin Arapça orijinal metninde ***"Sünnet"*** olarak geçer. Hadîsin Arapça metni şöyledir:
مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا كَانَ لَهُ أَجْرُهَا وَمِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا لاَ يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ ، وَمَنْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا كَانَ لَهُ وِزْرُهَا وَمِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْء

[5] Bu hadîs birçok hadîs kaynağında yer almaktadır. Örneğin: سنن ابن ماجه، **73/1**، **74**؛ سنن البيهقي الكبير **176/4**. Hadîsin metni şöyledir:
مَنْ سَنَّ سُنَّةً حَسَنَةً فَعُمِلَ بِهَا كَانَ لَهُ أَجْرُهَا وَمِثْلُ أَجْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا لاَ يَنْقُصُ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْءٌ ، وَمَنْ سَنَّ سُنَّةً سَيِّئَةً فَعُمِلَ بِهَا كَانَ لَهُ وِزْرُهَا وَمِثْلُ وِزْرِ مَنْ عَمِلَ بِهَا لاَ يَنْقُصُ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ

kabul görmüştür. Nitekim Rasûlullah (s) Müslimlerin, bütün davranışlarında kendisine ve halifelerine uymalarını emretmiştir.[6]

İslâmî ilimlerde ve İslâm kanunlarının gerek tedrisatında gerekse yargılama sırasındaki kanıtlamalarda yalnızca Kur'ân-ı Kerîm'den aktarımlarla yetinilmez, hükümler âyetlerin yanı sıra münasebet ve gerekçeye göre Sünnetteki delillerle de takviye edilir. Ancak sünnetten nakiller ikinci sırada yer alır.

Hadîsin âyete paralel olarak vahiy olduğu hususu da İslâm âlimleri tarafından benimsenmiştir. Ancak Kur'ân için ***«vahy-i metluv»***, yani namazda tilâvet edilen vahiy, hadîs içinse ***«vahy-i gayri metluv»***, yani namazda tilâvet edilmeyen vahiy adı verilmiştir. Delil olarak, bunu kanıtlayıcı âyetler gösterilmiştir.[7] Hülâsa; Rasûlullah'ın (s) gerek sözleri gerek davranışları, gerekse -*bazı soruları cevapsız bırakmak suretiyle*- onay verdiği anlamına gelen tavırları ilham sayılmakta, bu nedenle bir çeşit vahiy kabul edilmektedir. İslâm âlimlerinin çoğu bu görüştedir.

***

Kitap İle Sünnet Arasındaki Bağ

Bu iki kaynak arasındaki bağ hakkında bir şey söyleyebilmek için önce Kur'ân-ı Kerîm'in başta anlatım üslûbu olmak üzere onun çok yönlü özelliklerinden biraz söz etmek gerekir.

İslâm âlimleri arasında, edebiyat alanında sivrilmiş uzmanlar Kur'ân-ı Kerîm'i ***«sehl-i mümteni'»*** olarak nitelemişlerdir. Arapça bileşik bir tabir olan bu iki sözcükten «sehl سهل» kelimesi kolay demektir. «mümteni'» ise imkânsız demektir. ***«Sehl-i mümteni'»*** tabiri ise: kolay olmasına rağmen benzerini yapmanın imkânsız olduğu şey anlamında bir niteleme olarak Kur'ân-ı Kerîm için kullanılmıştır. Nitekim Kur'ân-ı Kerîm'de inkârcılara karşı bir meydan okuyuş olarak bakara Sûresi'nin 23. Ve 24. Âyetlerinde meâlen şöyle denilmektedir:

«Kulumuza indirdiğimiz hakkında eğer bir kuşkunuz varsa siz de onun bir benzerini getirin, Allah'tan başka şahitlerinizi de yardıma çağırın; eğer iddianızda dürüstseniz! Yok eğer bunu yapamazsanız -ki asla yapamayacaksınız- inkârcılar için hazırlanmış, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının.»

---

[6] **عليكم بسنَّتي وسنَّة الخلفاء الراشدين من بعدي. (أضواء على السحيحين. 1/492)**

[7] Bkz. el-Bakara/151; en-Nahl/44, 64; el-Kıyameh/16,17,19;

Benzerini yapıp ortaya koymanın hakikaten imkânsız olduğu Kur'ân-ı Kerîm, kolayca anlaşılabilen bir anlatım üslûbuna sahiptir. Bu kolaylığa ve -*inkârcılara karşı*- günümüze kadar sürdürmüş olduğu meydan okuyuşuna rağmen -*muhtemelen denenmiş ise de*- onun bir benzerini oluşturup ortaya koymak mümkün olamamıştır. Kur'ân'ın bu özelliğini, aslında âyetlerin çok yoğun muhtevaya sahip bulunuyor olmalarına bağlamak gerekir. İşte bu özellik, Kur'ân âyetlerinin, -*istisnasız hemen hepsinin*- ayrıca açıklanmasını gerektirmektedir. Nitekim bu nedenledir ki kendi dilleriyle inmiş olmasına ve kolayca anlaşılmasına rağmen ashâb, bazen Rasûlullah'tan (s) âyetlerin istifham uyandıran içerikleri hakkında açıklama isterlerdi. O da gereken açıklamayı yaparak onları aydınlatmaya çalışırdı. İşte Sünnet ile Kitap arasındaki bağ buradan doğmuştur. Vurgulamak gerekir ki bu bağ -*açıklanacağı üzere*- oldukça güçlüdür.

Kur'ân-ı Kerîm'i insanlara açıklaması için Rasullah'a (s) yöneltilmiş çok çarpıcı bir emir vardır. Bu emri içeren iki âyetin meâlleri şöyledir:

«Senden önce de sadece erkek olarak gönderdiğimiz elçilere vahyettik; anlatılanları bilmiyorsanız sorun diye.. O elçileri apaçık delillerle ve kutsal metinlerle gönderdik. İnsanlara indirdiklerimizi kendilerine açıklaman için düşünürler diye sana da uyarıcı kitabı indirdik.»[8]

Rasûlullah (s), Cebrail (a) vasıtasıyla telakki ettiği vahyi, derhal ezberler ve zaman kaybetmeden onu ashâbına tebliğ ederdi. Aynı zamanda aldığı ilâhî mesajın muhtevasına ilişkin ayrıntıları da ashâbına anlatmaya çalışırdı. Böylece âyetlerin içeriği hakkında hiç kimsenin zihninde bir kuşku ya da bir soru işareti kalmasına mahal bırakamazdı. Çünkü elçiliğinin gereklerinden biri de bu idi. O ümmetini olabildiğince bilgilendirmek gibi ciddi bir yükümlülük taşıyordu. Bu görevin ne kadar önemli olduğunu kavrayabilmek için ***el-Maide Sûresi***'nın 67. Âyet-i Kerîmesi üzerinde çok derin düşünmek gerekir. Âyet-i Kerîmede meâlen şöyle dinelmektedir:

"Ey Elçi! Rabbinden sana indirileni tebliğ et! Eğer bunu yapmazsan O'nun mesajını iletmemiş olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır. Şüphe yok ki Allah kâfirler topluluğunu hidâyete erdirmez."

Bu âyetteki ***"tebliğ et!"*** emri üzerinde durmak gerekir. Bu ifade sadece ***"anlat"***, ***"ulaştır"*** veya ***"aktar"*** gibi sıradan bir tâlimat değildir. Bilakis muhatap, mesajın içeriğini en iyi şekilde kavrayıncaya kadar ona ***"gerçekleri hatırlat"*** ve ***"ilâve açıklamalarla, örneklemelerle konuları izah et"*** gibi bir anlam daha taşımaktadır. Onun içindir ki Rasûlullah (s) inen vahiyleri, olağanüstü bir çaba ile tebliğ etmeye çalışmıştır. Bu hususu vurgulamak amacıyla bazı *"sünnet savunmacıları"* aşırı bir gayret sarf ederek ***"Erike hadîsi"***ni delil diye ileri sürmeye çalışmışlardır. Ancak bu hadîs, neredeyse içinden çıkılamayacak kadar tartışmalıdır.[9] Bu konuda kuşku uyandıran sorunlardan biri şudur; çeşitli yollardan rivâyet edilen bu hadîsin isnadında **Malik bin Enes**'in (711-795) adı geçmesine rağmen bu hadîs onun ***el-Muvatta*** adlı

---

[8] En-Nahl/43,44

[9] Bkz. Dr. Mehmet Emin Özafşar, Polemik Türü Rivâyetlerin Gerçek Mahiyeti. Ankara Üniv. İlâhiyat F. İslâmiyât 1 (1998) Sayı3.

ünlü eserinde yer almamaktadır. Keza bu hadîs Buharî'nin eserlerinde de yer almamaktadır.[10] Sünneti savunanların bundan haberdar olması gerekmektedir.

***

Âyetlerin içeriklerini, hiçbir sorunla karşılaşmadan anlamalarına rağmen ashâb'ın Rasullah'tan (s) sıkça açıklama beklemeleri aslında Kur'ân-ı Kerîm'in bir mucize olduğunu göstermektedir. Büyük ihtimalle -*çok kere gizlice denenmiş olmasına rağmen*- onun bir eşinin yazılıp ortaya konamamış olması, çeşitli nedene bağlanabilir. İşte bunlardan biri de âyetlerin -*içerik ve kapsamları bakımından*- insan zihninin hiçbir zaman tamamını kuşatamayacağı bir enginliğe sahip bulunuyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Herkes tarafından bütünüyle kavranamayan bu çok yönlü anlamların tamamı Rasûlullah (s) tarafından biliniyordu. Bu da onun ne muhteşem bir algı gücüne ve ne muazzam bir hafıza derinliğine sahip olduğunu kanıtlamaktadır. Âdeta sınırsızlaşmış bu enginliğin karşısında ashâbın en bilgili şahsiyetleri bile bazı âyetlerin içeriklerini anlamakta zorluk çekmişlerdir. Bu ise Rasûlullah'ı (s), gerektikçe âyetleri açıklamak durumunda bırakmıştır. İşte Kur'ân-ı Kerîm'in hadîs ile tefsir edilmesi bu mecburiyetin bir sonucu olarak doğmuş, bu da Kur'ân ile Sünnet arasındaki güçlü bağı oluşturmuştur.

***

Hadîslerin Tesbiti

Hadîs: -*Sünnet terminolojisinde çok önemli bir ıstılah olarak*- "Rasûlullah'ın (s) sözü" anlamına gelmektedir. Bu nedenle hadîs, İslâm'da aynen âyet gibi delil hükmündedir. Âyetler Allah Teâlâ'nın sözleridir; hadîsler ise Rasûlullah'ın (s) sözleridir. Onun için hadîsin Rasûlullah'a (s) aidiyeti büyük önem taşır. Buradan hareketle İslâm âlimleri Selef-i Salihîn döneminden günümüze kadar bu husus üzerinde hassasiyetle durmuşlardır. Yani hadîsin Rasûlullah'a (s) ait olduğunu kesinleştirmek konusunda olağanüstü titizlik göstermişlerdir.

İnsanlık tarihinde ikinci bir eşine rastlanamayan ashab neslini gelmiş geçmiş ve gelecek toplumlardan ayıran en büyük özellik, hiç şüphesiz onların erdemleridir. Âlimlerin ve araştırmacıların bu konuda yazdıkları eserler İslam literatürünün önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Onların sahip bulunduğu faziletlerin başında ise dürüstlük gelmektedir. Özellikle Rasûlullah'ın (s) bıraktığı mirasa esaslı bir şekilde sahip çıkmış,

---

[10] Konya-Necmettin Erbakan Üniversitesi'nin 2019'da onayladığı, **Furkan Çakır**'a ait Lisans Tezinde ***"Erîke hadîsi"*** ile ilgili şu satırlar yer almaktadır:

«(…) gerek Hayber Gazvesi'ni ayrıntılı şekilde anlatan Vâkıdî (207/823), İbn Hişâm (218/833) ve Taberî (310/923) gibi erken dönem siyer ve tarih otoritelerinin Erîke hadîsinden hiç söz etmemeleri, gerek bu gazveyle ilgili uzun uzadıya haberler nakleden İmam Buhârî'nin (256/869) Erîke hadîsine yer vermemesi ve gerekse bu hadîsin yukarıda aktarılan iki farklı varyantını nakleden Ebû Râfi' ve Mikdâm b. Ma'dîkerib'in Hayber Gazvesi'ne katılmadığının bilinmesi, bahis konusu hadîsin sıhhati hakkında kuşku uyandırmaktadır.» Kaynak: **Furkan Çakır**, KUR'ÂN'A AYKIRILIK BAĞLAMINDA HADİS ELEŞTİRİLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ (Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslâm Bilimleri Anabilim Dalı Hadîs Bilim Dalı. Konya-2019. Yazarın kaynak olarak gösterdiği referans şudur: *(Özafşar, Mehmet Emin, "Polemik Türü Rivâyetlerin Gerçek Mahiyeti", İslâmiyât, I, 1998, sayı: 3, s. 28-29.)*

onu korumuş ve sonraki nesle kusursuz bir şekilde devretmişlerdir. İslam tarihinin güvenilir belgeleri bu gerçeği kanıtlamaktadır. Dolayısıyla Rasûlullah'ın (r) uyarılarını olabildiğince ciddiye aldıklarına ve onun emanetlerini kıyamete dek yaşatılacak şekilde tedbirler aldıklarına kesinlikle inanmak gerekir. Rasûlullah'ın (s) uyarılarından biri de onun (meâlen) şu sözleridir: ***"Benim ağzımdan yalan uydurmayınız! Her kim benim ağzımdan yalan söylerse Cehennem'e girsin!"***; ***"Her kim, söylemediğim sözleri bana isnâd edecek olursa Cehennem'deki yerine hazırlansın!"***[11] İşte ashâb bu uyarının gereği olarak Rasûlullah'ın (s) bütün sözlerini hemen belleklerinde tutmuş ve birbirlerine de nakletmişlerdir. Aynı zamanda ashab arasında Kur'ân hafızları gibi Rasûlullah'ın (s) hadislerini ezberlemeyi bir görev ve meslek haline getirmiş olan şahsiyetler de vardır. Örneğin: **Ebu Hureyre** (r) 5374, **Abdullah b. Ömer** (r) 2630, **Enes b. Malik** (r) 2286, **Mü'minlerin annesi Aişe** (r) 2210, **Abdullah b. Abbas** (r) 1660, **Cabir b. Abdullah** (r) 1540 hadis ezberlemiştir.

Hadîslerin tespiti çok güçlü disiplinlere dayanmaktadır. Bunlar ***"Hadîs Istılahları"*** adı altında telif edilmiş eserlerde toplanmış ve ayrıntılı şekilde izah edilmişlerdir. Hadîsler bu disiplinler çerçevesinde zapt edilmiş ve kayda geçirilmiştir. Bunlardan özellikle "***sema'*** سَماع" ve "***kıraat*** قراءة" terimleri son derece büyük önem taşır. Çünkü "***İsnad*** إسناد" için bu iki uygulamadan biri şarttır. Zira bunlar isnadın en güçlü dayanaklarıdır. **İsnad** Lügatte: -*söylenmiş*- bir sözü sahibine dayandırmak anlamına gelir. Bu bir tesbit ve kanıtlama sistemidir. Bunu yapabilmek için delil olarak, sözü sahibinden nakleden kişi veya kişilerin adları da söylenir. Bu isimler, rivâyet zincirinin halkalarını oluşturan şahsiyetlerin hadîsi aktarmadaki önceliklerine göre sıralanırlar. Aynı zamanda onların dürüst olup olmadıkları da esaslı bir şekilde araştırılır. Hadîsi nakleden kimseye Râvî (rivâyetçi) denir. Hadîste **isnad** dinin rüknü ve ilminin temel kavramlarından biri sayılmıştır. Bu nedenle râvîler üzerinde önemle durulmuştur. ***Rivâyet formülünde*** rivâyetçilerin sonuncusundan başlayarak geriye doğru adlarını teker teker söylemek suretiyle hadîsin metni Rasûlullah'a (s) ulaştırılır. Bu formüle de ***"sened"*** denir. Bazı hadîs âlimleri ***İsnad*** ile ***sened*** terimlerini eş anlamlı olarak kullanmışlardır.[12]

Rasûlullah (s) henüz hayattayken, tabiatıyla isnada gerek yoktu. Çünkü ashâb onun sözlerini bizzat kendisinden dinliyorlardı. Fakat onun vefatından sonra isnada ihtiyaç duyuldu. Nitekim Rasûlullah'a (s) ait olmayan bir sözün ona aitmiş gibi nakledilmesini engellemek için -*Son 1300 yıllık tarihinin her döneminde*- İslâm ahkâmıyla yönetilen devletlerin ilgili makamları çok dikkatli davranmış ve buna meydan vermemişlerdir. Örneğin Halife **Ömer b. el-Hattâb**, birinin hadîs naklettiğini gördüğü zaman o hadîsi başka birinin de bizzat Rasûlullah'tan (s) işitip işitmediğini araştırırdı. Halife **Ali b. Ebi Talib** ise hadîs nakledenlere yemin ettirirdi.

---

[11] Bu iki hadisin orijinal metinleri ve kaynakları şöyledir:

* حَدَّثَنَا عَلِيُّ بْنُ الْجَعْدِ قَالَ أَخْبَرَنَا شُعْبَةُ قَالَ أَخْبَرَنِي مَنْصُورٌ قَالَ سَمِعْتُ رِبْعِيَّ بْنَ حِرَاشٍ يَقُولُ سَمِعْتُ عَلِيًّا يَقُولُ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَكْذِبُوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَلِجْ النَّارَ. صحيح البخاري. م م (1/ 33)

* حَدَّثَنَا أَبُو الْوَلِيدِ قَالَ حَدَّثَنَا شُعْبَةُ عَنْ جَامِعِ بْنِ شَدَّادٍ عَنْ عَامِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ الزُّبَيْرِ عَنْ أَبِيهِ قَالَ قُلْتُ لِلزُّبَيْرِ إِنِّي لَا أَسْمَعُكَ تُحَدِّثُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا يُحَدِّثُ فُلَانٌ وَفُلَانٌ قَالَ أَمَا إِنِّي لَمْ أُفَارِقْهُ وَلَكِنْ سَمِعْتُهُ يَقُولُ مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنْ النَّارِ. صحيح البخاري. م م (1/ 33)

[12] Rivâyet fomülü, daima ve istisnasız şekilde iki sözcükten biri ile başlar. Bunlardın biri "***Haddesenâ*** حدّثنا", öbürü ise "***Kâle*** قال"'dir.

Ashâb kuşağından sonra isnad yönteminin ilk kez kim tarafından kullanıldığı kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Tabiîn kuşağından ilk kez **Ebû Amr Âmir b. Şerâhîl eş-Şa'bî**'nın (ö.722) isnad konusunda çalışma yaptığı söylenmektedir. İmam Buhârî onun 500 sahabiyi gördüğünü kaydetmektedir. Ayrıca isnad meselesinin ilk kez **Muhammed İbn Sîrîn** (öl.729) tarafından dile getirildiğine ilişkin bilgiler de vardır. **Muhtâr es-Sekafî** (ö.687) gibi yalancı insanların ortaya çıkarak Rasûlullah (s) adına söz uydurmaları üzerine Tabiîn döneminin âlimleri büyük bir tedirginlik duymuş ve âdeta alarma geçerek *-isnad sistemini bulup işletmek suretiyle-* hadîsleri doğru şekilde derlemeye özen göstermişlerdir.

Kimler niçin Sünneti inkâr diyor?

Bu soruya doğru ve ayrıntılı cevaplar verebilmek için her şeyden önce İslâm tarihinin akışı boyunca ortaya çıkmış genel çapta düşünce sorunları ve özellikle hadîs konusundaki çalışmalara paralel olarak cereyan etmiş ihtilafları incelemek gerekir. Ancak bu konuda etraflı açıklamalar yapabilmek için geçmişten bugüne kadar İslâm'ın özüne *(bilerek veya bilmeyerek)* zarar vermiş olan sapkın düşünce hareketleri hakkında kısa da olsa burada bazı bilgiler vermek yararlı olacaktır.

Bilindiği üzere ta selef döneminden itibaren İslâm'ı hedef alan kişi ve topluluklar ortaya çıkmış halkı, *(özellikle bilgiden yoksun kalabalıkları)* yanıltmaya çalışmışlardır. Bu sapkın akımların temsilcilerinden bazıları *-kendi inanç ve ideolojilerinin daha doğru olduğuna inandıklarından-* bu yolu seçerlerken bazı kişi ve gruplar sırf değerleri dejenere ederek, yozlaştırarak İslâm'ı hırpalamak için çaba sarf etmişlerdir. Bu iki kategoriden özellikle ikincisinin faaliyetleri daha yıkıcı olmuştur. Çünkü bu kesime dahil olanlar, İslâm'ın karşısında hasım olarak yerlerini almış ve ona ait değerleri çarpıtmaya çalışmışlardır. Hatta saldırılarını daha ileriye taşıyarak, İslâm'dan aşırdıkları değerlerle başka isimler altında birtakım dinler bile inşa etmişlerdir. Örneğin: ***İsmaîlîlik***, ***Nusayrîlik***, ***Dürzîlik***, ***Hurremîlik***, ***Mecûsî Şiîlik***, ***Şamano-Budist Müslümanlık***, ***Kadyanîlik*** ve ***Bahâîlik*** dinleri, keza birçok tarikat bu amaçla kurulmuştur.

Ayrıca XIX. yüzyılın ortalarından itibaren Batıda *-bilimsel araştırma perdesi altında-* İslâm'ı hedef alan Oryantalizm diye bir akım ortaya çıktı. Batıda teknolojinin gelişmesine paralel olarak başlayan sömürgecilik hareketi sonucunda Müslüman toplumlar *(asırlar öncesinden beri İslâm'dan kopmuş oldukları için)* çöktüler. Hatta (kitâbî) İslâm'ın karşısında bile yer aldılar. Temelde İslâm'ı ortadan kaldırmak için 1230'lada kurulmuş olan ***"Müslümanlık"*** adı altındaki yapay dine daha çok destek vermeye başladılar! Nihâyet XX. Yüzyılın ortalarından itibaren İslâm dünyasına inanılmaz bir din ve düşünce anarşisi yayıldı. Esasen bin yıldır *-din ve mezhep ihtilâflarıyla darbe almış olan-* İslâm'ın orijinal değerleri bu kısa süre zarfında büyük ölçüde silindi. Onun boşluğunu ise **Müslümanlık** adı altındaki yapay din doldurdu. Sünnet inkârcılığı sorunu aslında bu gelişmelerin önemli sonuçlarından biridir.

Sünneti inkâr edenlerin, *-gerek bilgisel ve kültürel düzeyleri, gerek sosyal konumları, gerekse ideolojileri ve amaçları bakımından-* büyük farklılık gösterdiklerini görüyoruz. Bunların bir kısmı, sadece hadîs değil, aynı zamanda İslâmî ilimlerin *(fıkıh, tefsir, akaid, kelâm ve usûl gibi)* öbür dallarına ilişkin uzmanlık bilgilerinden de tamamen yoksundurlar. ***Hatta daha tehlikelisi; bunlar -Kur'ân'ın ve İslâmî ilimlerin dili olan-***

Arapçayı da bilmemektedirler! Buna rağmen sahip oldukları ün ve popülaritenin psikolojik itilişiyle *(İslâmî ilimlerin temel bir branşı olan)* hadîs konusuna müdahale etmeyi göze almışlardır. Öte yandan bazı ilâhiyatçı akademisyenler, hadîsin dışındaki branşlarda ihtisas yapmış olmakla Sünnet konusunda da kendilerini yetkili görmek gibi bir hataya düşerek onu inkâr etmeye yeltenmişlerdir. Sünneti inkâr edenlerin bir kısmı da sırf İslâm'a zarar vermek için sahnede yerlerini almışlardır. Bir başka grup ise Sünneti savunanların, *"aslında Kur'ân'ın tek başına yeterli olduğuna inanmadıkları ve bu suretle vahye saygısızlık yaptıkları"* düşüncesiyle *(Kur'ân ve Sünnet bağlılarına tepki olarak)* hadîsleri inkâr etmeye kalkışmışlardır.

İslâm dünyasında hadîslere şüphe ile bakılmasına yol açan nedenlerin en önemlisi Batılı şarkiyatçılardan bir grubun Sünnet üzerinde yoğunlaşmasıdır. Kur'ân-ı Kerîm'in ilk kez ve tam olarak 1736 yılında İngiliz **George Sale** tarafından İngilizceye çevrilmesinden sonra Batılı entelektüeller İslâm'ın kaynaklarına karşı ilgi duymaya başladılar. Fakat bunların arasında özellikle şu dört kişi hadîs üzerinde çalışmışlardır: **Aloys Sprenger** (1813-1893), **Ignaz Goldziher** (18501921), **Joseph Schacht** (1902-1969) ve halen hayatta olan **Gautier Herald A. Juynboll**.

Sünneti inkâr edenlerin en önemli bahanelerinden biri, Rasûlullah'ın (s) hayattayken sözlerinin yazılmasına koyduğu yasaktır. Bu olay doğrudur. Ancak bu yasaklama onun duyduğu bir endişeden kaynaklanıyordu; Sözlerinin Kur'ân âyetlerine karıştırılacağından çekiniyordu. Buna rağmen kendisinden onay alınarak, o henüz hayattayken sözlerinden bir kısmının yazıya geçirildiği de kesindir.

Hadîslerin yazıya dökülmesi ve kitaplaştırılması, esas itibariyle İslâm tarihinde ***«Tedvin Hareketi»*** diye adlandırılan ilmî bir faaliyetin sonucudur. Bu akımı başlatan "Emevî halifelerinden" **Ömer bin Abdülaziz**'dir (682-720). Onun verdiği emirle hadîs derleyicileri tespit ettikleri hadîsleri kitaplaştırmışlardır. İlk kez derlenen hadîsler genel olarak ***"Müsned"*** adı altında tasnif edilmişlerdir. ***Müsned*** sözcüğü: *"rivâyetçiler zinciri aracılığıyla Rasûlullah'a (s) ulaştırılan hadîs"* anlamına gelir. Hadîsleri nakletmede bu rivâyetçileri birbirine bağlayan zincire ise ***"Sened"*** adı verilmiştir. Bu kelime hadîs terminolojisinin önemli ıstılahlarındandır. Ancak müsned türü hadîs kaynakları[13] bu branşın ilk ürünleri oldukları için Sünnet konularında uzman olmayanları uğraştırabilirler! Çünkü hadîsler genelde bu kaynaklara düzensiz şekilde istif edilmişlerdir. Fakat daha sonraki gelişmiş tedvin döneminde tasnif edilmiş olan kaynaklar, *-büyük bir titizlik ve dürüstlükle, düzenlenmiş, hadîsler bilimsel kriterler çerçevesinde ve olabildiğince muhkem rivâyet senetlerine dayandırılarak-* ilk tevdin döneminden sonra kitaplaştırılmışlardır. Müsnedler, işte bu ikinci tedvin döneminde uzman âlimler tarafından ele alınarak toparlanmış *-temelde senedleri kesin olan-* hadîsler *-belli disiplinlere göre yeni bir hamle ile-* tasnif edilmiştir.

Hadîs tarihinde yaşanmış olan bu gelişmeler, başta oryantalistler olmak üzere aykırı kanaatteki araştırmacılar ve sünnet karşıtı kişi ve çevreler tarafından gerekçe olarak değerlendirilmiş ve hadîs inkârında delil olarak kullanılmıştır.

Bu münasebetle şu gerçeği hiçbir zaman hatırdan çıkarmamak gerekir; İslâm'ın *(en azından teorik olarak)* zamanımıza kadar kusursuz bir şekilde ulaşmış olması, elbette bu evrensel nizama karşı olan cepheleri *-birinci derecede-* rahatsız etmiştir. Yaklaşık

[13] Müsnedler konusunda fazla bilgi için bkz. TDV İslâm Ansiklopedisi 2006-İstanbul. Cilt/32. S/99-101.

1300 yıldır bu nizama karşı savaşan kişi ve grupları esasen tarih teker teker kaydetmiştir. Bunları burada tekrar sıralama imkân yoktur ve gereksizdir. Bu cephelerden özellikle oryantalistleri ve takipçilerini önemsemek gerekir.

Avrupalılar İslâm coğrafyasını işgale hazırlandıkları XV. Yüzyılın ortalarından itibaren evvelâ öncü bir örgüte ihtiyaç duymuşlardır. Bunun için masum birer öğrenci ve bireysel araştırmacı kimliği ile bilhassa Arap bölgelerine gönderdikleri gençlerini, İslâm'ı köklü bir şekilde araştırmakla görevlendirmişlerdir. Her şeyden önce Arapçayı en parlak düzeyde kullanmayı başaran bu grubun gerçekleştirdiği araştırmalarla Avrupa, İslâm medeniyeti konusunda devasa bir bilgi birikimine sahip olmuştur. İşte bu öğrenci ve araştırmacılar, tarihe Oryantalistler *(Şarkiyatçılar)* olarak geçmişlerdir. Bunların her biri farklı bir alanda araştırma yapmıştır. Biraz önce adları geçen özellikle dört oryantalist İslâmî ilimlerden daha çok hadîs branşı üzerinde yoğunlaşmışlardır.

Oryantalistler, önce Rasûlullah'ın (s) Allah elçilerinden biri olduğu konusunda kuşku uyandırmak için büyük çaba harcamışlardır. Ondan sonra da hadîs tarihi ve hadîs usulü üzerinde yoğunlaşarak -*İslâm âlimlerine ait sistemlere aykırı*- birtakım yeni bakış açıları getirmişlerdir. Bu görüşlerin en tehlikelisi ise *"hadîslerin Rasûlullah'a (s) ait olmadığı"*na ilişkin kanaattir. Bu çabalar maalesef sonuç vermiş, İslâm dünyasının birçok yerinde hadîs inkârcılığı yayılmaya başlamıştır.

Hint alt kıtasının aydınlarından **Seyyid Ahmed Han** (1817-1898) ve **Fazlurrahman Malik** (1919-1988) bu akımın en ünlü öncülerinden sayılırlar. Akademik kariyere ve büyük bir ilmî birikime sahip oldukları için bu iki zat, geniş entelektüel çevrelerin üzerinde etkili olmuşlardır. Nitekim onların gerek Arap ülkelerinde, gerekse Türkiye'de birçok hayranları ve takipçileri bulunmaktadır.

Bir *(modernist, reformist ve pragmatist)* teorisyen olan **Ahmed Han**, Sünneti savunanlara karşı mücadele etmek amacıyla ***"Ehl-i Kur'ân"*** adı altında bir ekol kurmuştur. Bunlar ***"Kur'âniyyûn"*** adıyla da tanınmışlardır. Büyük ihtimalle Müslümanlar arasında yaygınlaşmış bulunan bid'at ve hurafelere karşı aşırı tepki duydukları için, İslâm'a kendilerince yeni bir nizam kazandırmak istemiş, özellikle Sünneti hedef alarak büyük hataya düşmüşlerdir.

"Kur'âncı" ekolün öncüleri olarak diğer Hintli hadîs inkârcılarının adları ise şöyledir: **Eltaf Huseyn**, **Nevvâb Muhsinu'l-Mulk**, **Seyyid Emir Ali**, **Şibli Nu'mânî** ve **Mevlevi Çerağ Ali**.

Hadîs inkârcılarından, Pakistanlı bir akademisyen olan **Fazlurrahman** ise ilk önceleri **İbni Sina**'nın felsefesi üzerinde odaklandı. Özellikle **Ebü'l-Hasan el-Eş'arî**, **Fârâbî**, **İbn Sînâ**, **Gazzâlî**, **Şehristânî**, **İbn Teymiyye** ve **İbn Haldûn**'u inceledi. Zamanla kazandığı muazzam Felsefi birikimi onun eski anlayışını ve İslâm hakkındaki kanaatini köklü bir şekilde değiştirdi. Arapçayı ve İngilizceyi çok başarılı düzeyde kullanabildiği için İslâmî literatür üzerinde geniş bilgiler kazandı. Ancak İslâmî değerler ile Müslümanların hayat tarzları arasındaki uyuşmazlığı isabetli bir bakış açısıyla yorumlamayı başaramadı. İslâm dünyasının çöküşünü Müslümanlığa, Müslüman toplumların gerici ve hurafeci zihniyetlerine bağlamak yerine onların kusurlarını İslâm'a ait kurumlarda aradı ve İslâm'ı sorgulamaya kalkıştı. İlginçtir ki devasa birikimine rağmen bu zat, ***İslâm*** ile ***Müslümanlık*** arasındaki uçurumu keşfedememiştir. Modernist bir bakışla Sünneti ***"yaşayan Sünnet"*** ve ***"Kurumsal***

Sünnet" olmak üzere ikiye ayırdı. Kur'ân'ı tek kaynak kabul ederek ***"Kurumsal Sünnet"***i dondurulmuş hadîslerden ibaret gördü ve yeni içtihatlar için onların elverişsiz olduğuna inandı.

***

Hadîs inkârcılığı akımının meşhur öncülerinden biri de Mısırlı **Ebu Reyye**'dir. (1889-1970). Bu şahıs muhtemelen 1800'lerde ortaya çıkan ***"Arap aydınlanma Hareketi"***nin önemli simalarından **Cemaluddîn Afgânî** ve öğrencileri **Muhammed Abduh** ile **Reşid Rıza**'nın etkisi altında kalmıştır. Bilindiği üzere bu üç şahıs, İslâm âlimleri tarafından ***"zendeka"*** ile suçlanmışlardır. Bunların İslâm âlimleri nezdindeki sabıka dosyası bir hayli kabarıktır. Bu şahsiyetlerin yalnızca sünnete bakış açıları değil, İslâm'a ait değerlerin birçoğu hakkındaki görüşleri ağır eleştirilmiştir.

Ebu Reyye'ye gelince o, daha çok Sünnet hakkında yazdığı sıra dışı görüşlerinden ötürü eleştirilmiştir. Suriyeli akademisyen **Nûruddîn Itr** tarafından *(Arapça)* kaleme alınan ve **M. Yaşar Kandemir** tarafından Türkçeye çevrilen eleştiride **Ebu Reyye**'nin sünnet hakkındaki görüşlerine ilişkin kısa açıklamalar bulunmaktadır.

Ebu Reyye yayınladığı kitaplarında ısrarla hadîslerin ve rivâyetlerin tutarsızlığından söz etmiş, aynı zamanda ashâb'dan **Ebu Hureyre** (r) aleyhinde açıklamalarda bulunmuştur. Bu nedenle başta Ezher Üniversitesi akademisyenleri olmak üzere birçok âlim tarafından **Ebu Reyye** aleyhinde reddiyeler yazılmıştır. Onun en çok ses getiren üç kitabı *(**Adwa' ala's-Sunneti'n-Nebewiyye**; **Kıssatu'l-Hadîs en-Nebewi**; **Ebu Hurayra Şeyh'ul-Madîra**)* hadîs inkârcıları tarafından yayınlanmakta ve gündemde tutulmaktadır.

Türkiye'de de bir grup Sünnet inkârcısı bulunmaktadır. Bunlar son zamanlarda atağa geçerek hadîsleri yalanlamakta adeta yarışmaktadırlar. Bunların esas hedefi, İslâm'ı itibarsızlaştırmak, onun boşluğuna ***"Müslümanlık"*** adındaki yapay dini güçlü bir şekilde yerleştirmektir. Fakat bunu örtülü bir şekilde yapmaktadırlar. Çünkü toplumun bu iki dini birbirinden ayıramadığını biliyorlar. Bu sorunun 1000 yıllık bir geçmişi ve henüz açığa çıkarılamamış -*gizli tutulan birçok*- yönleri bulunmaktadır. Sünnet inkârcıları bu sırların ortaya çıkmaması için ilginç stratejiler geliştirmektedirler. Bunlardan biri de hadîsleri inkâr ederken Kur'ân'ı savunmak gibi bir rol üstlenmektir. Böylece ***"Allah'ın kitabını savunmak"*** gibi saygın bir sıfat takınmak suretiyle toplumu yanıltmaya çalışmaktadırlar. Sünnet Külliyatına ***"Paralel Kur'ân"*** diye pejoratif bir sıfat atfederek Sünneti devre dışı bırakmaya çalışan bu grup geliştirdikleri spekülatif bir edebiyatla kendilerini topluma ***"aydın din adamı"*** kimliği içinde tekdim etmeye çabalamaktadırlar.

***

Sünneti Savunma Çabalarındaki Karmaşa ve Çelişkiler

Sünnet inkârcılığının çağımızda alevlenmesi üzerine birçok *(Müslüman)* kişi ve gruplar Sünneti savunmak için hemen sahnede yerlerini aldılar. Ne var ki sevindirici ve masum gibi gözüken bu görüntünün arka planında hiç de sevindirmeyen ve masum olmayan sırlar var. Bunlardan biri de Sünnet kurumunun Müslümanlığa değil, aksine İslam'a ait olduğudur. Toplumun sokaktaki kalabalık kısmı bu arka planın içyüzünden habersiz olduğu için *"savunmacı"* aktörler durumdan çok memnundurlar ve bunlar ***Müslim-Muvahhid*** topluluk ile yarışırcasına Sünneti savunmaya çalışmaktadırlar. Bu ise çok şaşırtıcıdır. Bu spekülatif olay bir gerçek olarak ortadayken işgüzarların, *-kendilerine ait olmayan bir vazifeyi üstlenmiş bulunmaktan-* tamamen habersiz olmaları ya da öyle görünmeye çalışmaları ise bir o kadar şaşırtıcıdır.

Bu *Müslüman* aktörlerin elit kısmını, daha çok ilâhiyatçı akademisyenler ve din adamları oluşturmaktadır. Bunlar, aslında Sünneti savunma rolü ile *(hadîs inkârcılığına karşı çıkmaktan çok)* İslâm âlimlerine karşı gövde gösterisi yapmaktadırlar. Oysa kültürleri sınırlı, bilgileri tek taraflı ve bilinçten yoksun olan bu kesim, henüz ***İslâm*** ile ***Müslümanlık*** arasındaki uçurumun farkında bile değildirler. Hatta bunların bir kısmı, İslâm'da ***"din adamı"*** sıfatının ve üniformalı bir ***"din adamı"*** sınıfının bulunmadığı gerçeğinden habersizdirler. Bu bir yana, İslâm'ı devre dışı bırakmak amacıyla 1200'lerde *(Müslümanlığın iki dayanağı olarak)* kurulmuş bulunan ***"Hâcegâniyye"*** ve ***"Yeseviyye"*** akımlarını günümüzde yaşatmaya çalışan kripto gruplar hakkında bile bunların kayda değer bilgileri yoktur. Buna rağmen, Sünneti kendi inançlarına ve amaçlarına alet etmeyi de ihmal etmezler. Hatırdan çıkarmamak gerekir ki; dünya muvahhidleri tarafından organize edilecek *-bir İslâm'ı ihya hareketi karşısında-* bunlar büyük bir engel oluşturabilirler! Dolayısıyla *(Hadis inkârcılığına karşı bugün sahnede yerini almış olan)* bu kesim, İslâm'ın geleceği için en az Sünneti inkâr edenler kadar tehlikeli olabilir.

Çoğu tarikatçı olan bu elit grup içinde mistik toplulukları *(özellikle Nakşibendileri)* yönlendirenler vardır. Bunlar Nakşibendi şeyhlerine danışmanlık ederek ***İslâm***'a karşı ***Müslümanlığın*** güçlü ve canlı tutulması konusunda *"büyük hizmetlerde!"* bulunurlar. Bu hizmetlerden biri de ***İslâm***'ın Sünnet kurumunu ***Müslümanlık*** lehinde kullanmaktır. Bu konuda yaptıkları propagandalardan biri ise Nakşibendilikteki ***"Hatm-i Hâcegân"*** ayininin sünnet olduğu iddiasıdır! Bunu *(kapalı oturumlarında)* bir hadîs ile kanıtlamayı göze almaktan bile çekinmemektedirler.[14] Oysa Nakşibendi Tarikatı, aslında İslâmî değerlerle sentezlenip zamanın akışı içinde evirilmiş Hint kaynaklı bir dinin çağımızdaki son şeklinden ibaret mistik bir yapıdır. Dolayısıyla bu ayinin sünnet ile ilişkilendirilmesi ilginç bir ironidir.

Tarikatçı mollaların, günümüzde Sünneti büyük bir hamasetle savunmalarının arka planında esasen ***Müslim-Muvahhid*** azınlığı ezip onları itibarsızlaştırmak gibi örtülü bir

---

[14] ***"Hatm-i Hâcegân"*** ayininin sünnet olduğuna ilişkin Nakşibendiler tarafından delil olarak gösterilen hadîs şudur:

عَنْ يَعْلَى بْنِ شَدَّادٍ: حَدَّثَنِي أَبِي شَدَّادُ بْنُ أَوْسٍ، وَعُبَادَةُ بْنُ الصَّامِتِ حَاضِرٌ يُصَدِّقُهُ، قَالَ: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم، فَقَالَ: هَلْ فِيكُمْ غَرِيبٌ، يَعْنِي أَهْلَ الْكِتَابِ، فَقُلْنَا: لاَ يَا رَسُولَ اللَّهِ، فَأَمَرَ بِغَلْقِ الْبَابِ، وَقَالَ: ارْفَعُوا أَيْدِيَكُمْ وَقُولُوا: لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ، فَرَفَعْنَا أَيْدِينَا سَاعَةً، ثُمَّ وَضَعَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَدَهُ، ثُمَّ قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ، اللَّهُمَّ بَعَثْتَنِي بِهَذِهِ الْكَلِمَةِ، وَأَمَرْتَنِي بِهَا، وَوَعَدْتَنِي عَلَيْهَا الْجَنَّةَ، وَإِنَّكَ لاَ تُخْلِفُ الْمِيعَادَ، ثُمَّ قَالَ: أَلاَ أَبْشِرُوا، فَإِنَّ اللَّهَ قَدْ غَفَرَ لَكُمْ.

savaş sürmektedir. Bu mollalar, görünürde **Selefîler** ve **Vahhabîler** aleyhinde ürkütücü izlenimler uyandırmak istiyorlarsa da asıl hedefleri ***Müslim-Muvahhid*** zümredir. Fakat bunu ***Selefîler*** *ve* ***Vahhabîler*** üzerinden yapmaya çalışmaktadırlar.

İslâm'ın Sünnet kurumu, günümüzde üç farklı kesim arasındaki çatışma ortamında bir sömürü aracı haline gelmiş bulunmaktadır. Bu cepheler, *-yukarıda da işaret edildiği üzere-* ***Tarikatçılar***, ***Cihatçı Selefîler*** ve ***Vahhâbîler***dir. Bu üç zümre de şiddet yanlısıdır ve *"vasat ümmet"* görüşüne sahip olan barışçı ***Müslim-Muvahhid*** azınlığa karşıdırlar.

Sünnet kurumu özellikle Türkiye'de Irkçı Hanefizmin ve tarikatçılığın baskısı altında bulunmaktadır. Türk kökenli Hanefistlerin ve tarikatçıların tamamı özellikle *(Vahhabîlerden ötürü)* ***Hanbeli Mezhebine*** karşı önyargılıdırlar. Nitekim Hanbeli mezhebine mensup Türk kökenli birine rastlamak hemen hemen mümkün değildir. Oysa Sünnetin yazıya geçirilmesinde İmam **Ahmed bin Hanbel**'in (r) (780-855) katkısı çok büyüktür. Bununla birlikte *-tevhidi akidenin sonraki kuşaklara kusursuz şekilde intikal etmesinde-* onun Mutezililere karşı verdiği mücadelesinin, büyük etkisi vardır. Irkçı Hanefistler ve tarikatçılar aynı zamanda *(Kürtlerden ötürü)* ***Şafii Mezhebinden*** de ürkmektedirler. Bununla birlikte; Türkiye'de eğitimsiz hanefist ve tarikatçı kalabalıklar Şafiileri Alevilerle karıştırmaktadırlar. Bütün bu çelişkiler, hanefist ve tarikatçı kalabalıkların *-sadece Sünnet hakkında değil-*, aynı zamanda İslâm hakkında da ne kadar bilgisiz olduklarını gözler önüne sermektedir. Bu gerçek ise onların *(Müslim değil)* çoğunlukla Müslüman olduklarını kanıtlamaktadır